

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Lausunnon antajasta: Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry kokoaa yhteen kiinteistöalan ja rakennuttamisen vastuulliset ammattilaiset julkiselta ja yksityiseltä sektorilta. Jäsenemme ovat asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurin omistajia, rakennuttajia ja käyttäjiä sekä näiden ammattimaisia edustajia. Jäsenemme investoivat rakennetun ympäristön uudis- ja korjaushankkeisiin vuosittain 5–10 mrd. euroa. Raklin jäsenten omistama kiinteistökanta Suomessa on noin 100 miljoonaa m².

Rakli lausuu aiheesta yleisellä tasolla kohdassa 7.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

-

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

-

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

-

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määräajat sekä verkkotoimijalle asetetun määräajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetty tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

-

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimusten riittävyttä ja kattavuutta?

-

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

HE-luonnoksen päätavoitteet ovat kannatettavia, mutta esitetty järjestelmä ei automaattisesti ratkaise turvallisuusriskejä – keskitetty tietohallinta on haavoittavaisempi kuin hajautettu – eikä olennaisesti vähennä kaivutöiden vahinkoja, sillä puutteellisista verkkotiedoista johtuvat vahingot ovat harvinaisia nykyisenkin järjestelmän puitteissa.

Rakli kannattaa hajautettua mallia, jossa tietoja ei keskitetä yhteen paikkaan. Näin vähennetään järjestelmätason riskiä ja samalla vähennetään tuplajärjestelmän hallinnollista ja taloudellista taakkaa. Hajautettu malli vastaa myös paremmin kriittisen infran suojaamisen tarpeita.

Luonnoksesta ei riittävän selvästi käy ilmi sen suhde kriittisen infrastruktuurin suojaamista koskevaan CER-lakiin eikä julkisuuslakiin salassa pidettävän tiedon ylläpidossa. Täsmennystä kaippaa myös väylien alla olevan teknisen järjestelmän suhde verkkoinfrastruktuuriin.

Kaupungeille on erittäin tärkeää käyttää omaa verkkotietojärjestelmää, joka palvelee muun ohella laajasti omaisuuden hallinnan tarpeita. Kuntaliiton lausuntoon viitaten, esityksessä ei ole tunnistettu kunnan rakennetun ympäristön tehtävien kokonaisuutta, toimintamalleja ja jo käytössä olevia paikkatietopohjaisia palveluja. Kunnat ylläpitävät maanalaisten verkkojen tietoja kaavoituksen, infran, yleisten alueiden lupien, vesihuollon ja kunnossapito- sekä valvontatehtäviensä tueksi ja näiden toimintojen yhteensovittamiseksi.

Lain tavoitteita pystytään edistämään myös olemassa olevilla järjestelmillä. Etenkin suurilla kaupunkiseuduilla tietojen toimittaminen, tiedonhallinta ja tietopyyntömalli toimivat hyvin. Näin ollen, esitetyn lain voidaan arvioida lisäävän sääntelyä norminpurkamisen sijaan. Lisäksi kriittistä infrastruktuuria koskevan tiedon hallinta on joka tapauksessa erillään HE-luonnoksen mukaisesta tietopisteestä (8 §), mikä tulee huomioida sääntelykokonaisuudessa ja norminpurkutavoitteissa.

Eri puolilla Suomea ja eri verkkotoimijoiden keskuudessa on hyvin vaihtelevat valmiudet toimia luonnoksessa esitetyn mukaisesti. Osalla verkkotoimijoista sekä tiedon hallinnoijista on hyvin toimivat ja kontrolloidut järjestelmät johtotietojen toimittamiseen niitä pyytävälle. Raklin jäsenkunnassa olevien infraomistajien (väylät, vesi, energia ja tietoliikenne) osalta lain soveltaminen

tarkoittaisi päällekkäistä järjestelmää jo toimivan järjestelmän rinnalla. Päällekkäisyys lisää työmäärää ja virhemahdollisuuksia ilman, että tietojen kattavuus tai laatu paranisi huomattavasti.

HSY esittää lausunnossaan, että mikäli pääkaupunkiseudulla nykyisin hyvin toimivaa järjestelmää pitää sovittaa HE-luonnoksen mukaiseen, tulisi se tehdä niin, että säilytetään nykyinen voimassa oleva järjestely ja lisätään, että kaupungit raportoisivat Liikenne- ja viestintävirastolle tiedot verkkotiedon pyytäjistä ja alueista, joista verkkotieto on toimitettu. Rakli pitää HSY:n ehdotusta, mahdollisesti muihinkin kaupunkiseutuihin laajentaen, harkinnan arvoisena lain jatkovalmistelussa, vaikkakin se saattaa lisätä kaupunkien hallinnollista taakkaa nykyiseen toimintamalliin verrattuna.

HE-luonnoksessa esitetty järjestelmä tulisi lisäämään verkkotoimijoiden hallinnollisia kuluja ja suoria maksuja huomattavasti myös tilanteessa, jossa ehdotettu järjestelmä ei tuo näille toimijoille lisäarvoa nykyiseen nähden. Viime kädessä kustannukset siirtyvät verkkotoimijoiden asiakkaille, kuten kiinteistönomistajille.

Rakli esittää, että ministeriö varaa lain jatkovalmistelussa riittävästi aikaa huolelliseen vuoropuheluun verkkotoimijoiden sekä kaupunkien ja Väyläviraston asiantuntijoiden kanssa.

Kurunmäki Kimmo
Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry